

עין משפט
נר מצוה

י ד א ב מ יי פכ"ב מהל'
אסורי ביאה הל' ח
ע"י מ"מ סמג לזקין קט'
טוש"ע אה"ע כי כב סעי'
ה בהגיה':

בז ג מיי' שם הלכה ד
סמג שם טוש"ע שם
סעי' ג טוש"ע י"ד סי' קנג
סעיף ד':

בז ד ה ו מיי' פ"ב מה'
רומת הל' ז ח סמג
פשוט עט טוש"ע י"ד סי'
קנג סעיף ג:

רבינו חננאל

אוקימנא אפילו אשתו
עמו ולא אמרינן אשתו
של עובד כוכבים
משמרתו. ואצ"פ שהיא
חשובה ולא חייש'
לשפיכות דמים כיון
שחשודין הן על העריות
לא תתחד עמו. והני
מילי עובד כוכבים אבל
ישראל אשתו משמרתו
ובישראל אם (הוא) עם
כשרים מתחדת. עם
שני אנשים ואם הם
פרוצים אפילו עשרה לא
תתחד עמה. מעשה היה
והוציאוה עשרה פרוצין
במטה. תניא האשה אצ"פ
שהשולם עמה לא תתחד
עם כותים מפני שחשודין
על העריות: לא יתיחד
אדם עממן מפני שחשודין
על שפיכות דמים: ת"ר
ישראל שנטפל לו כותי
בדרך טופלו לימינו ר'
ישמעאל בנו של ר' יוחנן
בן ברוקה אומר בסיף
טופלו לימינו במקל
טופלו לשמאלו היו עולין
במעלה או יורדין בירידה
לא ניזח הכותי למעלה
והישראל למטה אלא
ישראל למעלה והכותי
למטה. ואל ישוח לפניו
שמו ירצן לגלותו. שאלו
להיכן אתה הולך ירחיב
לו הדרך כמה שעשה
יעקב לעשו עד אשר
אבא אל אדוני שעירה.
והלך הוא למקום אחר.
מעשה בתלמידיו ר"ע כו'.
רב מנשיא הוה אויל

כה:

לֹא צָרִיבָא באשתו עמו. לכאורה מוקי לה כר"ש דלמר צפ' עשרה יוחסין (קדושין דף פ:). בזמן שאשמו עמו יסן עממן בפונדקי שאשמו משמרתו ולא"ת אמאי לא מוקי לה בשש עמה מינוקת דבכי האי גוונא בישראל שרי ליחודי דלמר רבא התם בגמ' מתייחד אדם עם אשה ומינוקת שידעת טעם ביאה ואינה מוסרת עממה לביאה וי"ל דלשון לא תתייחד משמע שאין שם שום ישראלית אלא היא: **איכא** בינייהו אשה חשובה בין האנשים ושאינה חשובה

בין הנשים. פ"ה חשובה למלכות ואינה יפה לרבי ירמיה דמוקי לה בקרובה למלכות הא לאו הכי לא אמרי' אשה כלי זיינה עליה אלמא איכא אשה דקטלי לה ולא יהיב עובד כוכבים עלה דעתיה לביאה כגון מכוערת והכל שהיא חשובה למלכות ואינה יפה שריא ליחודי דליכא למיחש לשפיכות דמים כיון שהיא קרובה למלכות ולביאה נמי ליכא למיחש כיון שאינה יפה ולרצ איזי אסורה ליחודי דכולהו כלי זיינן עליהן וחיישינן לערוה דהא רב אידי סתמא אמר למילתיה ולא קאמר הכא בצאשה יפה דכלי זיינה עליה ע"כ פ"ה. וקשיא חדא דלשנא דחשובה לא משמע יפה ועוד דכי אינה יפה נמי מאי הוי הא אמרינן צריש פירקין (לעיל דף כג): חציבה עליהם בהמתן של ישראל יומר מנשותיהן ק"ו לנשותיהן של ישראל ושמא י"ל דמ"מ דבאשה לא טרחי ללכסה כיון דאינה יפה מיהו קשה דלר' ירמיה לא מישתמיט תנא או אמורא בשום מקום לחלץ בצצויה צין יפה לאינה יפה להמירה לכהונה ועוד קשה דלפ"ה משמע דאשה חשובה צין האנשים ושאינה חשובה צין הנשים חדא מילתא וא"כ היה לו לומר חשובה צין האנשים ואינה חשובה צין הנשים מדקאמר ושאינה חשובה כו' אלמא תרי מילי נינהו לכך נראה לפרש דודאי תרי מילי נינהו דהא דקאמר אשה כלי זיינה עליה לאו משום דדעמיהו לביאה ומשום הכי לא קטלי לה אלא טעמא מפני שאינה צעלת מלחמות צין ומיביות כאש מרחמים עליה וה"פ איכא צינייהו אשה חשובה צין האנשים קרובה למלכות אם מותרת להתייחד עם האנשים עובדי כוכבים דלר' ירמיה אסורה להתייחד דקאמר טעמא בצאשה חשובה (א) ואז לא נפיק לן מידי משום שפיכות דמים אי לאו משום טעמא דעריות לרב אידי שריא דלמר טעמא דליכא למיחש לשפיכות דמים דאשה כלי זיינה ומרחמי עלה אצל לעריות איכא למיחש כשהיא חשובה דמירתמי מינה אף לעריות לא חיישינן ושאינה חשובה צין הנשים נמי אם היא מותרת להתייחד צין הנשים עובדות כוכבים איכא צינייהו דלרבי ירמיה כיון דאינה חשובה קטלי לה דלית ליה טעמא דמרחמי ולרב אידי שריא דכלי זיינה עליה כלומר דמרחמי עלה ואי משום עריות כדלמר' צריש פירקין שהעובדי כוכבים מצויין אצל נשי מצריהן בת דעת היא וכשתראה שריא העובד כוכבים תלא מיד וצירושל' גרס אשה אינה בכלל שפיכות דמים א"ר ירמיה תפתר בצריאה ורבי בון אמר אפילו בתשה יכולה אשה להטמין ולומר עובדת כוכבים אני ואין האיך יכול להטמין עצמו ולומר עובד כוכבים אני ונראה לפרש אף כאן כפירוש הירושלמי בצאשה חשובה צריאה ובעלת כח אצל לעריות איכא למיחש דחייש' דלמא מפתה לה ורב אידי אמר אשה כלי זיינה עליה מפני שיכולה להטמין עצמה ולא קטלי לה ושרי אי לאו משום עריות וצעי מאי צינייהו צין למר צין למר משום שפיכות דמים ליכא משום עריות איכא ומסיק איכא צינייהו אשה חשובה צין האנשים צריאה ובעלת כח דלר' ירמיה אסורי דאיכא למיחש שמא תתפתה ורב אידי לא חייש אלא דלמא מאנסי לה ואי צריאה שריא דכיון שהיא צעלת כח אין לחוש לא לאונס ולא לשפיכות דמים א"ר ושאינה חשובה צין הנשים איכא צינייהו דלרב אידי שריא להתייחד דיכולה להטמין עצמה

הילכך לשפיכת דמים ליכא למיחש ולעריות נמי כיון שהיא צין הנשים וירבי ירמיה משום שפיכות דמים דדוקא בצריאה לא חשו וא"ת צפרק האשה שהלכה (יבמות קד:). דצעי החזיקה היא מלחמה צעולם (י) מהו ואמרה מת צעלה אי מהימנא או לאו וצעי למיפשת דנאמנת מההיא דנפלו עלינו עובדי כוכבים נפלו עלינו ליטטין נאמנת דהחזיקה מלחמה הוא ודמי התם כדרב אידי דלמר אשה כלי זיינה עליה ולא אמרי' בדדמי אלא ודאי המחמיה עד שתראהו מת והשתא לר' ירמיה דלית ליה כלי זיינה תפשוט דנאמנת י"ל דנהי דלית ליה האי טעמא לענין ההירא להתייחד מ"מ סומת על זה שיכולה להטמין עצמה להמתין שם שתראה שימות ולא תעיד בדדמי:

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

אלא בתלמא. להכי נקט תלמא דבישראל בתלמא שרו צין צעיר צין צדק אצל מרי צעיר אין צדק לא שמא ילטרך אחד מהן לנקציו וממלא אחד מהן ימייחד עם הערוה צפ' עשרה יוחסין (קדושין דף פא:). **צפרזין מי שרי**. ועובדי כוכבים למה ליה לתנא לאשמועינן הא אפי' ישראל דכוותיהו אסורי:

והוליוהו עשרה. פריזים לאשת איש זונה: **צמטה**. חוץ לעיר לעצירה כעין קוצרי מת שלא יצינו: **צאשמו**. של עובד כוכבים עמו: **עובד כוכבים אין אשמו משמרתו**. דלא קפדה דליוהו צקרי ואיתמיה בצוצנימי: **אצל ישראל אשמו משמרתו**. שרי כדתנן בעשרה יוחסין בזמן שאשמו עמו יסן עממן בפונדקי מפני שאשמו משמרתו (קדושין פ:). **ותיפוק ליה**. בלא צעירה נמי לא תתייחד משום שפיכות דמים: **צאשה חשובה** צין האנשים צין הנשים אשה יפה וקרובה למלכות דמיסתפו מינה ולא קטלי לה אצל משום עריות איכא דיפה היא ואנטרין לאשמועי' דלא תתייחד חיישינן שמא תתפתה אצל אשה שאינה חשובה צין האנשים וחשובה צין הנשים משום רצינה נמי איכא דבא עליה ואחר כך הורגה דלא ס"ל אשה כלי זיינה עליה וחשובה צין האנשים ולא צין הנשים מותרת להתייחד (א) ומשום עריות ליכא דאינה יפה: **אשה כלי זיינה עליה**. אע"ג דאינה חשובה לא צין האנשים ולא צין הנשים אין הורג אותה אלא צא עליה וכיון שצא עליה אינו הורגה ואפילו אינה קרובה למלכות נמי אי לא אשמועינן דחיישינן לעריות לא הוה מסתבצא דמיתסרא משום שפיכות דמים: **מאי צינייהו**. צין לר' ירמי' דמוקי לה בצאשה חשובה הא לאו חשובה חייש' (שפיכיו) דמים צין לרב אידי דלמר כלי זיינה עליה וליכא משום שפיכות דמים מ"מ משום ערוה איכא צה ולא מתייחדת: **איכא צינייהו אשה חשובה צין האנשים**. קרובה למלכות ואינה חשובה צין הנשים אינה יפה לרבי ירמיה דמוקי לה בצאשה חשובה צין הנשים עריות נמי ליכא דהא מכוערת היא לרב אידי אסירא ליחודי דכולהו חיישינן לערוה דהא סתמא קאמר אשה כלי זיינה עליה ולא קאמר הכא בצאשה יפה עסקינן דכלי זיינה עליה: **אע"פ שהשולם עמה**. דודאי לא יהרגיה דהא כלי זיינה עליה לא תתייחד עמהן כו' והיינו כרב אידי צר אצין. השלום עמה משמע היא נושאת את שלומה ואינה צריכה שלום מלכות: **טופלו לימינו**. מחצרו לעובד כוכבים לימינו של ישראל שאם יצלה העובד כוכבים להורגו ישלח ישראל יד ימינו ויאחו צו: **בסיף**. דאם היה העובד כוכבים חגור סייף טופלו ישראל לימינו כדי שיהא יד שמאלו^(א) של עובד כוכבים שהסיף חגור צו לצד ימינו של ישראל ומזומנת לימין ישראל לאחו צה: **במקל**. אם ציד עובד כוכבים מקל: **טופלו**. ישראל לשמאלו (ב) שתהא יד ימין העובד כוכבים שהמקל צה סמוכה לישראל ואם יריס יד ימינו תאחזו שמאלו של ישראל במקל הסמוך לה דאי טופלו לימינו יהא המקל רחוק מידו של ישראל: **במעלה**. צהר או בסלע: **לא יאה ישראל למטה**. אלא למעלה בעלייה ילך ישראל לפני העובד כוכבים דהיינו למעלה אלא שטופלו לימינו דלא הוי אחריו ממש וצירידה יולין העובד כוכבים לפניו: **ואל ישוח לפניו**. אפי' צמישור אל ישחה ישראל לפני העובד כוכבים לטוול כלום: **שמא ירון אם גונלגמו**. ירוץ: ירחיב לו **את הדרך**. אם היה צריך לו לילך עד פרסה יאמר לו צ' פרסאות אני צריך לילך אולי ימתין העובד כוכבים מלהכותו עד פרסה שניה חה יפרוש ממנו קודם לכן: **נפע סכוסה**. ולא הלך עד שעיר: **לעצו**. רחוק מכויב: ^{לצי}

צין הנשים אינה יפה לרבי ירמיה דמוקי לה בצאשה חשובה דמשמע חשובה צין האנשים וצין הנשים דקרובה למלכות היא ולא קטלי לה אצל משום עריות איכא למיחש דיפה היא הכא חשובה צין האנשים ולא צין הנשים שריא ליחודי דמשום שפיכות דמים ליכא דהא קרובה למלכות ומשום עריות נמי ליכא דהא מכוערת היא לרב אידי אסירא ליחודי דכולהו חיישינן לערוה דהא סתמא קאמר אשה כלי זיינה עליה ולא קאמר הכא בצאשה יפה עסקינן דכלי זיינה עליה: **אע"פ שהשולם עמה**. דודאי לא יהרגיה דהא כלי זיינה עליה לא תתייחד עמהן כו' והיינו כרב אידי צר אצין. השלום עמה משמע היא נושאת את שלומה ואינה צריכה שלום מלכות: **טופלו לימינו**. מחצרו לעובד כוכבים לימינו של ישראל שאם יצלה העובד כוכבים להורגו ישלח ישראל יד ימינו ויאחו צו: **בסיף**. דאם היה העובד כוכבים חגור סייף טופלו ישראל לימינו כדי שיהא יד שמאלו^(א) של עובד כוכבים שהסיף חגור צו לצד ימינו של ישראל ומזומנת לימין ישראל לאחו צה: **במקל**. אם ציד עובד כוכבים מקל: **טופלו**. ישראל לשמאלו (ב) שתהא יד ימין העובד כוכבים שהמקל צה סמוכה לישראל ואם יריס יד ימינו תאחזו שמאלו של ישראל במקל הסמוך לה דאי טופלו לימינו יהא המקל רחוק מידו של ישראל: **במעלה**. צהר או בסלע: **לא יאה ישראל למטה**. אלא למעלה בעלייה ילך ישראל לפני העובד כוכבים דהיינו למעלה אלא שטופלו לימינו דלא הוי אחריו ממש וצירידה יולין העובד כוכבים לפניו: **ואל ישוח לפניו**. אפי' צמישור אל ישחה ישראל לפני העובד כוכבים לטוול כלום: **שמא ירון אם גונלגמו**. ירוץ: ירחיב לו **את הדרך**. אם היה צריך לו לילך עד פרסה יאמר לו צ' פרסאות אני צריך לילך אולי ימתין העובד כוכבים מלהכותו עד פרסה שניה חה יפרוש ממנו קודם לכן: **נפע סכוסה**. ולא הלך עד שעיר: **לעצו**. רחוק מכויב: ^{לצי}

האשה שהלכה (יבמות קד:). דצעי החזיקה היא מלחמה צעולם (י) מהו ואמרה מת צעלה אי מהימנא או לאו וצעי למיפשת דנאמנת מההיא דנפלו עלינו עובדי כוכבים נפלו עלינו ליטטין נאמנת דהחזיקה מלחמה הוא ודמי התם כדרב אידי דלמר אשה כלי זיינה עליה ולא אמרי' בדדמי אלא ודאי המחמיה עד שתראהו מת והשתא לר' ירמיה דלית ליה כלי זיינה תפשוט דנאמנת י"ל דנהי דלית ליה האי טעמא לענין ההירא להתייחד מ"מ סומת על זה שיכולה להטמין עצמה להמתין שם שתראה שימות ולא תעיד בדדמי:

גירדנא

מסורת הש"ס

(א) קדושין פ: (ב) (ג) שם סוטה (ד) (ה) (ו) (ז) חולין לא. מוספתא פ"ג ה"א, (ח) (ט) (מגילה יב.), (י) (שיאה שמאלו רש"ס).

תורה אור השלם

1. יעקב נא אדני לפני עבדו ואני אתנהלה לאשר לךגל המקלבה אשר לפני וךךגל וקלדים עד אשר אבא אל אדני שעירה.

בראשית לג יד
2. ויעקב נסע סבתו ויבן לו בית ולמקדוה עשה סבת על בן קרוא שם המקום סבות:

בראשית לג יז

הגהות הב"ח

(א) רש"י י"ח בצאשה וכו' מותרת להתיחד דמשום: (ב) ר"ח טופלו ישראל לשמאלו כדי שתהא: (א) תוס' ד"ה איכא וכו' בצאשה חשובה עסקינן ולא לא: (ז) בא"ח החזיקה היא מלחמה צעולם ואמרה מת בעלי מהו מי מהימנא וכו' עליו ליטטין הוא מת ואני צעלתי נאמנת דהחזיקה היא מלחמה ודמי התם וכו' לר' ירמי' דלית ליה אשה כלי זיינה עליה תפשוט דנאמנת וכו' לענין להתירה:

מוסף רש"י

עם שני אנשים. שהאחד נזס מחצירו (קדושין פ:). לא שנו. הא דתנן אצל אשה מתייחדת עם שני אנשים (סוטה טז.). והוציאוה עשרה. אנשים, במטה. בחזקת שהיא מתה וקולטין עמה ואשת איש היתה (קדושין פ: ובער"ז סוטה שם). טופלו לימינו. מחצרו לימין (חולין צא.). עד אשר אבא אל אדוני שעירה. הכניס לו הדרך, שלא היה דעמו ללכת אלא עד סוכה, אמר אם דעמו לעשות לי רעה ימתין עד צואי אצלו, והוא לא הלך (בראשית לג יח).